

Francesc Pané, *El vol de les papallones*, Pagès Editors, Lleida, 2012

L'escriptura de Francesc Pané no és una escriptura fàcil, massa cuidada tal vegada, massa críptica malgrat la seva bellesa. La qual cosa exigeix un esforç d'atenció profund si no ens volem perdre entre els meandres de la intriga. *El vol de les papallones* es situa entre Grècia i Itàlia, els llocs per excel·lència de la cultura clàssica i en tot moment, l'autor ens remet a referents emprats a esta cultura. Crec que les dos cites que trobem en exerci al llibre, una de Freud i l'altra de Gide ens donen les claus de la lectura. Es tracta d'una obra que utilitzarà l'anàlisi psicològic i també d'una obra de referents mitològics i sexuals com ho manifesta el text de Gide. De Gide se'n evoca el seu *Teseu*, obra molt preuada pels especialistes de l'autor encara que no sigui de les més conegudes... A més la figura gidiana ens reenvia a una sexualitat complexa, una sexualitat poc habitual i complicada. Els mites grecs presideixen el desenvolupament de l'història i ens condueixen per camins de dubtosa i difícil psicologia.

Totes les famílies mitològiques es barregen i presten alguns elements a la família protagonista de la novel·la. els Themistheos. Iorgos reproduceix el personatge d'Edip amb la seva relació privilegiada amb la seva mare, Teresa. Lena i Iorgos són dos noves figures d'Electra i Orestes, units per un amor incestuós que els hi ve de la seva peculiar relació familiar i que els porta més enllà de la mort. Teresa amb Iorgos és una nova Pasifae que incita a la matança del monstre, el Minotare, representat pel seu marit, odiat i detestat. Iorgos prendrà aleshores la figura de Teseu, però la seva Ariadna, Lena probablement, no tindrà la força necessària per salvar-lo. I Victòria Fabbri, víctima propiciatòria de tot aquest món ancestral, recorda moltíssim Fedra, la filla de Minos i Pasifae, marcada per la herència i la fatalitat. Com diria Racine, parafrasejant el llenguatge jansenista, es tracta "d'una persona justa a qui li manca la gràcia". Victòria és la figura emblemàtica de tota la novel·la, figura crística per excel·lència que recull tots els pecats dels altres i que tracta de redimir-los a través del seu propi sofriment, víctima sacrificial en tota la seva dimensió. Els excessos sexuals, sovint evocats per l'autor, són una metàfora de la vida, d'aquesta vida que Victòria viu amb força, amb entrega, tenint cura de tots els altres i mirant al seu voltant.

L'obra està escrita en primera persona, és una mena de diari d'un dels personatges principals, unit per lligams diversos amb la família Themistheos, Mauro Abruzzo. No podem parlar de escriptura autobiogràfica, al menys en un sentit literal dels termes, en tot cas caldria trobar l'autobiografia en la radiografia dels sentiments, del pensament, de la manera d'esser.

És una novel·la d'una gran densitat dramàtica, que recorda l'obra de teatre *Agost* de Tracy Letts, que es representa en aquests moments al TNC.

RESSENYES

Letts es presenta una família ben desestructurada, corcada, com la família Themistheos, per les lluites internes, per les enveges, per una sexualitat corrompuda, per d'incest i per totes les lacres que la quotidianitat i la convivència desenvolupen en el sí familiar, d'aquelles persones que han perdut el nord i els valors que donen sentit a la vida. L'obra de Letts és, però, més pessimista que la de Pané. No hi ha lloc per l'esperança, mentre que al *El vol de les papallones* la petita Zènia porta una nota d'alegria, de frescor, en la seva joventut i innocència. Però no ens enganyem, prové d'una família marcada per la fatalitat i pel destí obscur de la tragèdia, ningú no sap el que li espera...

Obra densa, d'una tràgica bellesa, que ens porta a reviure i a representar-nos de nou els mites clàssics a la llum de la contemporaneïtat.

Àngels Santa

